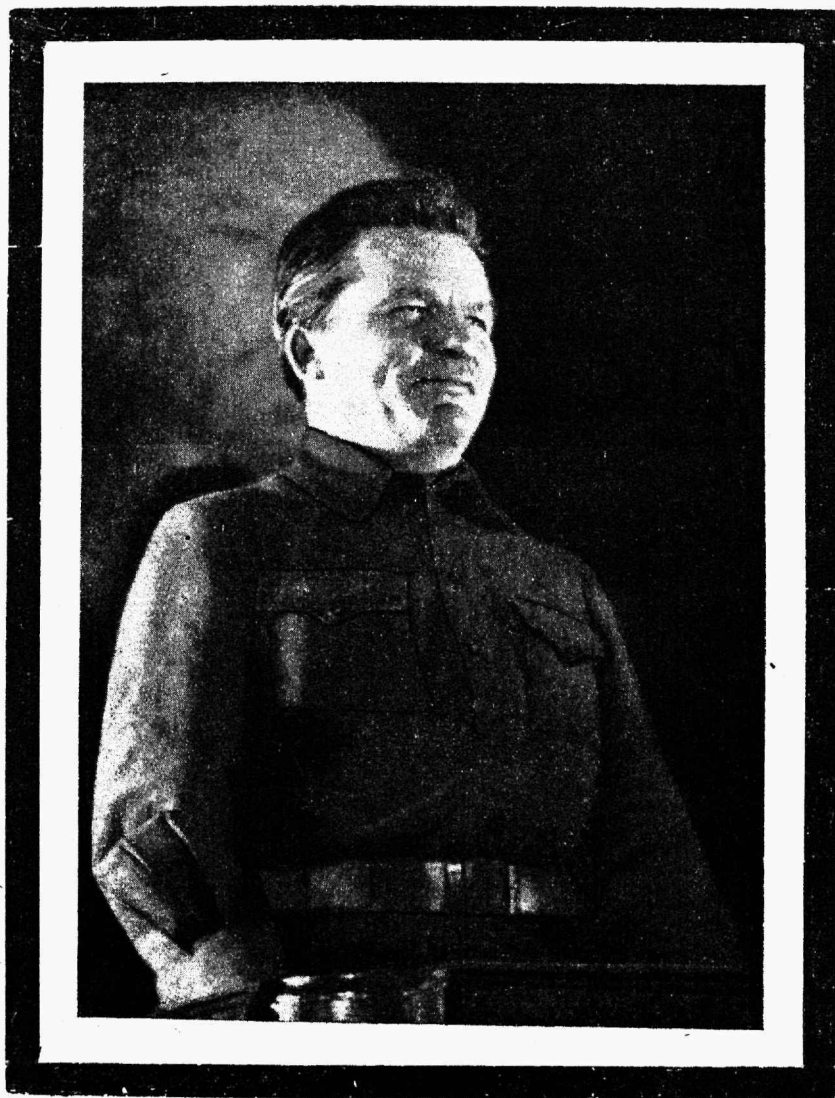

NAISTÖÖLINE

JA

NAISKOLHOOSNIK

№ 12 (67)
DETSEMBER
1 9 3 4

SISUKORD:

	Lhk.
1. Tähtsad otsused	1
2. Proletaarse revolutsionaäri elulugu	2
3. Meie kallid Josif Vissarionovitsh!	5
4. Meie töötame töötada, nagu töötas sm. Kirov (Schaposchnikovi kõne)	5
5. Puhka rahus, meie kallid Sergei Mironovitsh (pioneeride kiri)	6
6. <i>Aleksei Tolstoi</i> . — Teda ei saa hävitada, nagu ei saa hävitada tulevikku	7
7. <i>Helle Kochberg</i> . — Sammuvad reas	8
Ilukirjandus:	
8. <i>Ellen Sõnajalg</i> . — Kollane nõõr (lõpp)	8
9. <i>Ella Karu-Pöögelmann</i> . — Naisterahvas nõukogude riigikaitset kõvendamas	11
Karjaskasvatusest:	
10. <i>P. T.</i> — Kuidas vasikaid haiguste eest hoida	13
Arsti vestlus:	
11. Professor <i>M. Tuschinski</i> . — Gripp	15
12. Moed	17
<i>Kaanel KIROVI pilt.</i>	

№ 12

(67)

NAISTÖÖLINE

JA

NAISKOLHOOSNIK

DETSEM-
BER

1934

Tähtsad otsused

Л.П.Б. в Лигр.
4 1935 г.
Акт № 39

ÜK(e)P Keskkomitee novembripleenum võttis vastu eriti tähtsad ajaloolikud otsused: kaardisüsteemi ärakaotamise kohta leiva ja mõnede teiste toiduainete peale ja poliitosakondade kohta põllumajanduses. Need mõlemad otsused on lahutamatu seotud. Nad on partei pealiini võidu, kolhoosilise korra võidu selgeks ja ümberlukkamatuks tunnistuseks.

Kogu töörahvas, iga naistööline ja naiskolhoosnik peab teadma neid otsuseid selleks, et neid ellu viia. Seekord peatame kaardisüsteemi ärakaotamisel leiva ja mõnede teiste toiduainete peale.

Nagu teada, kaardisüsteem seati sisse 1929. aastal — esimese viisaastaku algul. See oli ajutine, kuid äärmiselt hädatarvilik samm. Meie tööstus lõpetas selleks ajaks jaluleseadmise ajajärgu ja hakkas hoogsate tempodega arenema. Võrsusid uued tööstusekeskkohad, iga aastaga kasvav linnaelanikkude hulk. Ühes sellega aga kasvav ka nõue leiva järgi.

Nõudmine kasvas ka veel sellepärast, et tuntavalt laienes tehniliste kultuuride külvipind: puuvill, lina, suhkrupeet jne. See laienemine sündis aga just kõige viljarikkamates raioonides — Kasakstaanis, Ukrainas, Põhja-Kaukaasias. See tähendab, et puuvilla, tubaka, suhkrupeedi, õli j. m. tehniliste kultuuride kasvatajatele oli vaja anda vilja.

Kuid teraviljamajandus meil oli siis väga madalal astmel. Ülekaaluvaks vormiks põllumajanduses oli üksikmajapidamine. Sovhoosid ja kolhoosid etendasid siis veel väikest osa. Iseenesest on arusaadav, et väike, killustatud, madala tehnikaga ja viletsa viljasaagiga üksikmajapidamine ei suutnud palju vilja anda, põllumajandus jäi tööstusest maha, see aga ähvardas riigi industrialiseerimise temposid nurja ajada, sotsialistlikku ehitusetööd takistada.

Parempoolsed tegid siis „väljapääsuks“

niisuguse ettepaneku, et kulakule tuleb anda täielik vabadus oma majanduse laiendamiseks, tähendab — anda temale täielik vabadus küla kehvikute ja keskmikkude veel suuremaks kurnamiseks. Nüüd on igaühele selge, et see oleks toonud ainult kulaku seisukohtade kindlustust ja riigi industrialiseerimise plaani hävitamist.

Partei paljastas otsustavalt selle „väljapääsu“ kontrrevolutsioonilise sisu ja viis kõikumatult läbi riigi industrialiseerimise, suurtööstuse arendamise poliitikat. Tuginedes tööstuse edusammudele, asus partei põllumajanduse sotsialistlikule ümberkorraldamisele. Et viljaga varustamises tööstusekeskkohades lõhed ei tuleks, selleks oli valitsus sunnitud ajutiselt sisse seadma kaardisüsteemi ja karmi kontrolli viljatagavarade kulutamises. Kaardisüsteem etendas suurt osa. Ainult selle süsteemi tõttu suutis riik piiratud viljatagavarade juures täiesti kindlustada linnade ja tööstuseraioonide varustamist, kindlustada tähtsamate tööstusekeskkohade ja lõõklaste paremat varustamist ja ühes sellega kindlustada ka põllumajanduse toorainete müüjate varustamist viljaga kindlate riigihindade järgi.

Nüüd, kuus aastat hiljem, on olukord põhjani muutunud. Kolhoosiline kord on nüüd põllumajanduses valitsevaks jõuks. Nõukogude külal on võimas industriaalne baas. Praegu on külas juba 281 tuhat traktorit, 33 tuhat kombaini, 2 miljonit 85 tuhat mitmesuguseid põllutöömehhanisme.

1928. aastal andis riiklik vilja kokkuost kõigest 650 miljonit puuda vilja, aga praegu kaks korda rohkem — s. o mitte vähem kui poolteist miljardit puuda.

Nüüd on meie riigil küllalt vilja selleks, et täielikult ja takistamatult kindlustada elanikkude varustamist leivaga ilma kaardisüsteemita, arendades igal pool laialdast leiva müümist.

Partei XVII kongressil rääkis sm. Stalin:

„Et maa majanduslik elu allikana hoovama võiks hakata, tööstusel ja põllumajandusel oleks tugev oma produktiooni edaspidiseks kasvuks, on vaja, et oleks veel üks tingimus, ja nimelt — laiendatud *kaubaringkäik* linn ja küla vahel, kogu maa raioonide ja oblastite vahel, rahvamajanduse mitmesuguste harude vahel.“

Keskkomitee novembripleenumi otsused väljuvad tervelt nendest töörahva juhi näpunäidetest. 1935. aasta 1. jaanuarist peale kaotati ära kaardisüsteem leivaga, jahuga ja tangudega varustamiseks ning igalpool seatakse sisse leiva ja teiste produktide hulgaline müük elanikkudele riigi ja koöperatsiooni magasinidest. Kahe- ja kolmele — normeeritud ja komertshindade asemele on määratud kindlaks ühtne riiklik hind.

Esialgu piiratakse veel leiva müüki korraga ühele inimesele: kaks kilogrammi korruga, jahu aga üks kilogramm. See samm on tehtud selleks, et spekulandid ei saaks lõhkuda korralikku leivamüüki. See piiramine on ajutine.

Kuid et ühtne riiklik leivahind normeeritud hinnast natuke kõrgem on, siis selleks, et see hinnakõrgendus töörahva eel-

arve peale ei mõjuks, tõstetakse 1. jaanuarist peale tööliste ja teenijate palkasid, samuti tõstetakse ka põllumajanduse saaduste hindasid, mida kolhoosid riigile andavad.

Leivakaartide ära kaotamine väljub tervelt partei ja valitsuse väsimatust hoolet tööliste, teenijate ja kolhoosnikkude aineliste-eluoluliste tingimuste edaspidise parandamise eest. Kaartide ära kaotamine loob kindla võimaluse edaspidiseks hindade alandamiseks kõikide toiduainete ja kaupade peale.

Keskkomitee pleenumi otsustele peavad kolhoosnikud ja naiskolhoosnikud vastama lõõktööga kolhooside kindlustamisel, korralikult täitma kõik kohustused riigi ees, arendama karjandust, tõstma viljakust. Sellega kindlustame meie veel enam nõukogude kaubandust, hävitame spekulatsiooni ja ülesostmist.

Partei keskkomitee ajaloolikud otsused, mida töörahva miljonid üksmeelselt heaks kiidavad, on partei ja töörahva hulkade katkestamatu sidemete edaspidisteks kindlustajateks, tööliklassi ja talurahva liidu kindlustajateks ning nad tõstavad meie maa majandusliku ja poliitilise võimsuse veel kõrgemale.

Proletaarse revolutsionääri elulugu

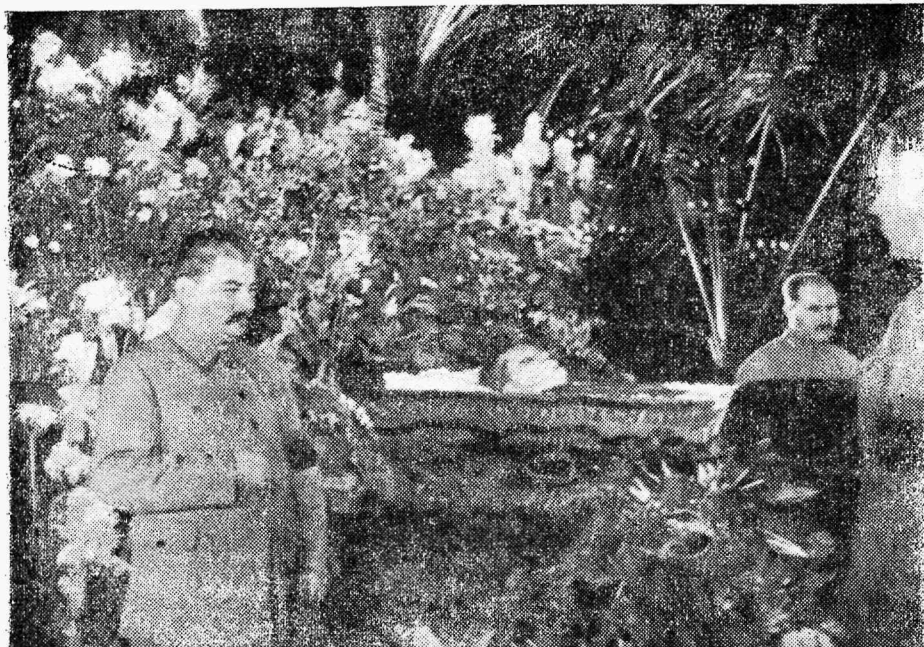
30 aastat — terve oma teadliku elu — andis seltsimees Kirov täiesti tööliklassile ja parteile.

Sergei Mironovitsh (parteiline hüüdnimi Sergei, Sersh, Kostrikov) sündis 1886. a. Urshumis, väikeses maakonnalinnakeses, endises Vjatka kub. Siin mõõduisid tema esimesed eluaastad. Lapsepõli oli rõõmuga ja raske. Juba varases lapseas jäi ta ilma vanemateta. Vanaema võttis tema ühes kahe õega oma hoole alla. Elati poolnäljas. Terve pere elas iga kopikat „venitades“ kolme rublaga kuus. Nende aastate puudused jäid kauaks Sergei Mironovitshi mälestusesse. Kuid osutus, et vanaema pole lapselapsi ikkagi suuteline toitma. Ja seitsme aastane pojapoeg anti vaeslaste kasvatusmajja. Siin viibib väike Kirov aasta. Juba lastemajas avalduvad tal imestamiseväärts anded ja terav mõistus. Heade tagajärgedega lõpetas ta algkooli ja pärast linnakooli. Et ta hästi õp-

pis, siis võis ta peale lõpetamist Kaasani mehaanilis-tehnikalisse kooli astuda.

Kaasan. Ülikool. Revolutsiooniline üliõpilaskond. Siin algab iseseisva elu esimene ajajärk. Siin saavad seotud esimesed niidid, mis pärastpoole seovad kindlalt sm. Kirovi terve elu revolutsioonilise võitlusega.

Urshumi linnake oli üks neist rohkearvulistest Vjatka kub. punktidest, kuhu tsaarivalitsus revolutsionääre asumisele saatis. Need revolutsionäärid olid esimesed tõelikud sm. Kirovi õpetajad. Paljudega nendest oli ta juba varases nooreas isiklikult tuttav. Pärastpoole, kui Sergei Mironovitsh Kaasani puhkusele sõitis, laiendas ta alatasa oma sidemeid poliitiliste väljasaadetutega, toimis pikemaid jutuvesteid ja sai neilt illegaalset kirjandust. See oli poliitiline kool, mis Kaasani tehnilise kooli õpilast Kirovit ette valmistas edaspidiseks poliitiliseks tegevuseks

Sm. Stalin avar-
his sm. Kirovi
kirstu juures

Kaasani revolutsioonäärde-üliõpilaste ringides. Sel ajal polnud sm. Kirov veel täiesti 18 aastane. Kuid tema kui sotsiaaldemokraadi revolutsioonilised vaated olid juba kindlalt välja kujunenud.

1904. a. sügis. Tomsk. Sm. Kirov sõidab siia, et Tehnoloogia instituuti astuda. Siin, Tomski üldhariduslikkudel kursustel õppides, astus ta sidemesse kohaliku sotsiaaldemokraatliku organisatsiooniga. See on suur tähis sm. Kirovi elus. Temas räägib juba siis tulevane elukutseline revolutsionäär.

Tomskis sm. Kirov oli varsti parteitöö keskel. Ta võtab palavalt osa 1905. a. jaanuari sõjariistus-ülelõõtsu organiseerimisest, vastuseks „Verisele Pühapäevale“ Peterburis. Tsaari „ohrannikud“ saavad tema jälgile. 2. veebruaril 1905. a. arreteeritakse tema põrandaalusel partei koosolekul ja hoitakse „administratiivkorras“ mitu kuud türmis. See oli võitluse ristimine, millest algas, nagu Sergei Mironovitsh armastas rääkida, päris revolutsiooniline töö.

Juba sel ajal liitus sm. Kirov veel vähearvulise Tomskis oleva enamlaste grupiga. Päevast-päeva töötas ta väsimatult partei heaks. Levitas põrandaalust kirjandust, töötas vähemates ringides agitaatorina ja astus üles tööliste koosolekutel. Tomski revolutsioonilistes ringides teati väga hästi seltsimees Kirovit, kes varsti Vene sotsiaal-

demokraatlike tööliste partei Tomski keskkomitee liikmeks sai. Partei keskkomitee usaldab temale ühe kõige vastutusrikkamate töödest — põrandaalusel partei trükikoja juhtimise.

1905. a. saatis sm. Kirov mööda Tomskis ja Taiga jaamas. Siin organiseeris ta raudteetööliste streigi, mis heade tagajärgedega läbi läks. 1906. a. algul annab parteikomitee sm. Kirovile rutulise ülesande: muretseda Moskvas ehk Peterburis hea trükimasin kohalise partei trükikojale. Kuid seda ülesannet polnud võimalik täita, sest just ärasõidu päeval satub sm. Kirov, keda ohrannikud jälgivad, uuesti türmi. Teda süüdistatakse tsaari kaelakohtuseaduse „ülikuulsa“ 128 punkti alusel. Türmi riisus aasta tööd ja elu. Kuid vaevalt suleti türmivärvad noore proletarise võitleja seljataga, kui ta viibimata parteiliste ülesannete teostamist algab. Ühes grupi seltsimeestega organiseerib Sergei Mironovitsh Tomskis põrandaalusel salatrükikoja. Arreteerimine katkestab uuesti pea-aegu lõpetatud töö. Venisid pikad eeluurimise kuud. Mingisuguseid süütõendusi ohrankal ei olnud, kuid ta aimas Sergeis „riigile hädadohtlikku kurjategijat“, ja jatkas tema türmis hoidmist. Viimaks ometi peeti kohus (esim. süüdistuse järel). Sm. Kirov mõistetakse kolmeks aastaks kindlusesse.

Üksiklus Tomski linnataguses türmis —

niisugune oli sm. Kirovi revolutsiooniline ülikool. Ta astus üle oma kongi läve selles kindlas arvamises, et varem ehk hiljem selle kongi maha jätab. Nüüd aga oli aega vaja enesearendamiseks ära kasutada. Rasked olid need aastad. Ümberringi möllasid metsikud karistussalgad ja kerkisid võllasambad. Üksik Tomski türmi hoone jäi paljude revolutsionääride kaagi viimaseks astmeks. Öösist vaikust rikkusid tihti surmamõistetute lahkumise hüüded. Selle kolme aastaga karastusid närvid ja tahted. Sarnasena osutus sm. Kirov Irkutskis peale 3 aastase türmis viibimise. Ida-Siberi pealinnas möllas reaktsioon. Organisaatsioon oli purustatud. Lisaks sellele sai „ohranka“ juhtumisi (Tomski trükikoja sisselangemisel) oma kätte uusi süüdistusi. Tuli Siber maha jätta.

Nüüd on sm. Kirov Vladikaukaasis. Organisaatsiooni siin ei olnud. Olid ainult üksikud seltsimehed. Siin elas sm. Kirov mitu aastat põrandaluse töölisena. Algas sõda. 1915. aastal — neljas arreteerimine. Teda saadetakse tapiga Tomskisse. Jälle aasta türmis. Pidi järgnema väljasaatmine Narõmi piirkonda, kuid Veebruarirevolutsioon takistas seda.

Sm. Kirov võtab Veebruarirevolutsionist Vladikaukaasi sotsiaaldemokraatliku organisaatsiooni komitee liikmena osa. Vladikaukaasis töötab ta kogu 1917. aasta ja silmapilgust, mil Oktoobri leegid loivad Kaukaasias, on sm. Kirov nõukogude võimu üks organiseerijatest ja sõjariistus võitluse juhatajatest valgete kasakate bandede vastu. Enamlaste organisaatsioon komandeerib tema Moskvasse sõjariistade ja sõjavarustuse järele Kaukaasias organiseeritava punase väerinna tarbeks.

Suure hulga sõjamoona taga sõitis sm. Kirov 1918. aastal läbi Tzaritsõni tagasi Kaukaasia. Kuid läbi pääseda oli juba võimata. Kuldpagunlaste banded jõudsid tagasi lüüa Kaukaasia punaväe laialipillatud partisaanide salgad. Partei tunneb juba sm. Kirovit, kui kindlat ja karastatud võitlejat, tema selget mõistust, rahulikku otsustamisvõimet ja karastatud ennastohverdavat anduvust proletariaadi revolutsioonile. Tema kätte antakse vastutusrikkam võitlusala kontrevolutsiooni vastu — Astrahani kaitsemine. Kirov kirjutab hiilgavama lehekülje kodusõja ajaloo. Siin, Alam-Volga piirkonnas, juhib sm. Kirov XI armeed kogumise ja kordaseadmise töid. Astrahan jäi nõukogude kätte, sest Volgaäärset Nõukogude maad kaitseva XI armeed revolutsioonilises nõukogus kees Sergei Mironovitshi lõppemata energia.

Ühes XI armeega, seistes tema eesotsas, võtab sm. Kirov osa Denikini purustamisest, nõukogude-võimu jaluleseadmisest P.-Kaukaasias ja Bakus.

Algab pinevate vahekordade ajajärk nõukogude Aserbeidshani ja Gruusia vähemlaste vahel. Nõukogude valitsus määrab sm. Kirovi VSFNV täieõiguslikuks esindajaks Tifliisi. Mõne aja pärast saab Sergei Mironovitsh uue vastutusriikka ülesande — osa võtta Nõukogude esindajana rahu-läbirääkimistest Poolaga. Selle järel — uuesti parteitöö Põhja-Kaukaasias, siis Aserbeidshanis. Siin töötab sm. Kirov Aserbeidshani kommunistliku partei keskkomitee sekretärina ja Tagakaukaasia ÜK(e)P piirkonna komitee liikmena. Sm. Kirovile — silmapaistvale partei juhile — kuulub rohkesti teeneid nõukogude võimu loomisel ja kindlustamisel Põhja-Kaukaasias ja Taga-Kaukaasias. Baku proletariaat tundis, hindas ja armastas oma juhti, sõpra, seltsimeest Kirovit.

Partei tundis sm. Kirovit hästi. Partei X kongressil valitakse ta partei keskkomitee liikme kandidaadiks.

Kirglik revolutsionäär, leppimata vaenlane vähematelegi kõrvalkaleidumistele enamlusest, leninismist, oli sm. Kirov silmapaistvamaks võitlejaks partei eest, keskkomitee eest, sotsialismi võidu eest meie maal. Kirov oli üks esimestest seal, kus partei sm. Stalini juhatusel võitlust pidas kontrevolutsioonilise trotskismi, Sinovjevi opositsiooni, parempoolse oportunisti vastu. Kirov oli suure Stalini lähem kaasvõitleja, õpilane ja sõber.

1926. a., pärast Sinovjevi opositsiooni purustamist on sm. Kirov ÜK(e)P Leningradi kubkomi ja ÜK(e)P keskkomitee Põhja-Lääne büroo sekretär ning ÜK(e)P KK poliitbüroo kandidaat liikmeks.

1928. a. alates on ta ÜK(e)P Leningradi oblastikomitee sekretär. 1930. aastast ÜK(e)P KK poliitbüroo liige, aga 1934. aastast saadik poliitbüroo liige, ÜK(e)P KK sekretär ja Leningradi oblasti ning linna parteikomiteede sekretär. Sm. Kirov on NSV Liidu kesktäidesaatekomitee presiidiumi liige paljudel istangjärgudel.

Sm. Kirov oli Leningradi proletariaadi kallid juht, tal oli nende seas määratu suur autoriteet. See oli tõeline tribuun, kelle terve elu oli säravamaks leheküljeks proletaarse revolutsiooni kangelaslike aastate ja tema võitude ajaloo. Sm. Kirov võitles kolmkümmend aastat töölisklassi asja eest, kui tõelik enamlane ja niisugusena tabas teda surm ta võitluspostil.

Meie kallis Josif Vissarionovitch!

(Kiri sm. Stalinile „Dünamo“ tehase töölise Oblisini perekonnalt)

Meie tulime Kolonnesaali tuhandete ja kümnetuhandete teiste tööliste, naiste ja lastega, et viimast korda veel vaadata meie Kirovi sulatud silmi, tema õiglast lihtsat nägu. Alles hiljuti kõlas veel tema hää, mis väljendas meie uhkust, meie suurt usku, meie au. See inimene oli läbi ja läbi enamlane, tema oli õiglase ja sirgjoonelise, oli kõikumatu ja tugev, nagu tugev ja kõikumatu on meie leninlik partei, ja jultunud tapja ei julgenud talle näkku vaadata, vaid laskis kui varas seljatagant kuklasse.

Meie Moskva proletariaadi pere tundsime Kirovit nagu tunneme parteid. Meie armastasime Kirovit nagu armastame parteid.

Meie tulime kogu perega Kolonnesaali jumalaga jätma suure kommunismi eest võitlejaga, sinu kaasvõitleja, sõbra ja õpilasega. Meie tulime jumalaga jätma juhiga ja väljendama viha, mis tööliklassi vaenlaste vastu meie südames keeb.

Oli rõhuv meeleolu kui Kolonnesaalist läbi läksime. Rõhuv kuni pisarateni. Tulime norus peadega koju, hakkasime ajalehte vaatama ja seal nägime sind, seltsimees Stalin, auvahina kiristu juures, nägime sinu mures nägu. Ja uue jõuga tungis murehoog südamesse, kuhu sinu kurbus uue haava juurde lõikas. Meie ei või vaikida oma raskest kurbusest ja kirjutame sulle, meile nii lähedasele ja kallile inimesele.

Ootamatult ja aimamatult tuli see õnnetus sinule, kui ka meile kõigile. Ta tuli sel tunnil, mil meie südamest rõõmu tundsime uuest elust ja kindlad olime, et kõik, mis sa meid õpetad, täidame. Kuid vaenlasel näikse käed veel pikad olevat, et suutis

kuuliga tabada helget pead, tabada inimest, kes sinu kõrval käis kogu oma eluaja, ja selle lõpuni sotsialismi ülesehitamisele ohverdas. See on suur õnnetus, kibe kaotus ja suur mure.

Sina tõstad üles urna Kirovi põrmuga, sina tõstad üles temaga ka meie mured.

Ja see mure ei lahku mitte kohe, kui lahkume Punaselt platsilt oma töökohtadele. Tema põletab meid veel, see raske mure, ta sunnib meid kiiremini ja tähelepanelikumalt, tugevamini ja paremini töötama.

Sina tõstad üles urna ja miljonite töötavate käed sirutuvad välja, et seda toetada. Nii lähemegi edasi müürina sinu järele, olles valmis rinnaga kaitsma oma parteid ja selle juhti, sind, Josif Vissarionovitch.

Meie vaatame sinu pilti auvahina Sergei Mironovitch Kirovi puusärgi juures. Murdmatult ja raudselt seisad sina, seltsimees Stalin, ja meie kõik seisame sinu selja taga, seisame kui üks mees auvahiks sinuga, andes au valvepostil langenule seltsimehele.

Ja homme sinuga seltsis kanname seltsimees Kirovi põrmu Kremli müürini ja asetame ta sinna, kus lamavad sotsialismi kangelased, kus igavest und puhkamas Vladimir Iljitsh Lenin. Ja ei tagane sinust tolligi, läheme edasi, sinu järele, igale poole, kuhu viib meid partei, kuhu partei meid sinu häälega kutsub. Meie usume, meie töötame sulle, seltsimees Stalin, et uued sotsialismi võidud varsti meie rasket muret trööstivad ja uute võitude rõõm hoiab igavesti alal mälestused sellest helgest töörahva sõbrast, kes langes oma suurte ülesannete täitmisel.

Meie töötame töötada nagu töötas sm. Kirov

Sl. Schaposchnikovi kõne leinamitingul

Seltsilised! Täna Leningradi ja terve meie suure Nõukogude Liidu mees- ja naistöölised ning kolhoosnikud jätavad jumalaga elava Kiroviga.

See, kes kartmatult läks läbi kõik, tsaarikorra plinakambrid ja vangikongid, kes näitas kangelasliku võitluse eeskjuju sot-

sialistliku isamaa kaitsemisel kodusõja väeliinidel, kes oli kõikumata enamlane, kes oskas oma elava sõnaga viia enda järele miljonid ja juhtida need meie suurde sotsialistlikusse ehitusesse, meie sm. Kirov, meie partei organisatsiooni kallis juht, Leningradi töölise, naistöölise ja naiskol-

hoosnikkude kallis juht, — meie sm. Kirov langes purustatud meie vaenuliku klassi jäänuste jõhkra äraandja käe läbi.

Raske on rääkida surmad sm. Kirovist. Raske on rääkida tema surmast.

Suur on meie partei lein. Suur on tööliste lein. Kuid ühes sellega töolisteklassil on praegu üks mõte, üks mure: töötades Kirovi moodi meie kommunistliku partei juhtivusel, meie suure juhi sm. Stalini juhtivusel viia lõpule see suur töö, mille eest võitles sm. Kirov terve oma eluaja ja mille eest ta langes.

Suur on töötavate naiseltsiliste lein. Sm. Kirov oli partei üks juhtidest, kes sügavalt tundis seda suurt tähtsust, mis on laiate töötavate naishulkade tõmbamisel meie sotsialistlikusse ehitusesse. Tema juhtivusel on välja eraldatud tuhanded naistöölised, kes töötavad meie sotsialistliku ehituse vastutavatel aladel. Sm. Kirov juhtis neid osavalt nende suures ja vahest isegi ülejõukäival tööl. Sm. Kirov oma elava ja tulise sõnaga oskas tungida kõige mahajäänudate naiseltsiliste teadvusesse

ja viia neid partei juhtivusel sotsialismi ehitusesse.

Naistöölise muredest, tema tarvetest sai sm. Kirov aru.

Leningradi oblasti naistöölised ja -kolhoosnikud tundsid ja armastasid palavalt oma poliitilist juhti. Sellepärast esimest teadet sm. Kirovi surmast, tema hukkimisest võtsid meie vabrikute ja tehaste naiseltsilised vastu, nagu võtavad vastu naised oma lapse või parema sõbra surma.

Meie mälestusesambaks sulle, kallis Sergei Mironovitsh, meie vastuseks töölisteklassi vaenlastele, kes äraandlikult seljagant tapsid meie proletaarse revolutsiooni parema inimese, — on meie töötus töötada Kirovi moodi, töötada nagu töötasid sina ja elu lõpuni andes iga oma veretilga, lõpetada selle suure töö, millele kutsusid sina meid ja mille eest hukkusid.

Lenini linna kõikide naistöölise poolt saadan sulle endi viimase „hüvasti“.

Puhka rahu, meie kallis õpetaja, puhka rahu, meie kallis armastatud Mironovitsh!

Puhka rahu, meie kallis Sergei Mironovitsh...

(Pioneeride kiri)

Uskumata, ei taha uskuda, et teda enam ei ole...

Õhtul läheme Uritski lossi, et seista avahil tema kirstu juures — Sergei Mironovitsh Kirovi kirstu juures.

Meie rühm kannab tema nime.

Tema hoolitses alati meie eest, tundis huvi meie edusammudest.

Kevadel saatsime talle kutse olla meie kooli lõpukatsetel.

„Kallid seltsilised, — vastas ta meile. — Saia teie kirja kätte. Täna kutse eest. Kahetsen väga, et pole aega olla katsetel teil klassis. Saadan teile tulise soovi — edukalt lõpetada õppuse. Ootan „Metalisti“ tehase rühma pioneeridelt üleminekut järgmisesse klassi hinnangutega „hea“ ja „väga hea“.

Suvel aga karastage oma tervist laagrites, platsidel, linnast väljas. Harrastage kehakultuuri, kõvendage omi lihaseid, oma tervist, et tuleval õppeaastal veel paremini õppida.

Kommunistliku tervitusega — S. Kirov.“

Hiljem, peale kevadisi lõpukatseid, — Niina Motorina ja Tonja Krasavtseva kohatasid Elagini saarel Sergei Mironovitshi.

Juba eemalt tõmbus ta nägu naerule.

Ligi jõudnud, tervitasime.

„Meie oleme rühmast, mis kannab teie nime.“

Sergei Mironovitsh pööras meie poole kohe asjaliku küsimusega:

„Noh! Kuidas andsite lõpukatsed ära? Kas teil premeeriti ka kedagi?“

Tuli vastata, et meie seas ei ole premeeritud (sel päeval premeeriti ainult teist astet, aga meie õppisime alles esimeses).

„Kahju, kahju, et teid ei premeeritud, — räägib Sergei Mironovitsh, — loodan, et edaspidi saate vanade enamlaste lipu.“

Ja kohe siin lubas:

„Tänavu sügisel tingimata astun teile sisse.“

Sm. Kirov pioneeride keskel

Meie jutustasime rühmale oma jutuajamisest ja siinsamas võttis rühm oma peale kohustuse: saavutada kõige paremaid tagajärgi õppetöös. Väga hea õppuse eest saime partei raionikomiteelt rändlipu.

Meie rühma loetakse üheks paremaks raioonis. Kõik meie täidame aktiivselt oma ühiskondlikud kohustused ja püüame saada hinnangud ainult „hea“ ja „väga hea“.

Meie tahame endist välja kasvatada

häid pioneere, häid abilisi parteile ja noorteühingule.

Meie töötame olla aktiivseteks sotsialismi ehitajateks.

Puhka rahu, meie kallid Sergei Mironovitsh. Auga saame su nime kõrgel hoidma, saame võitlema tööliklassi asja eest, nagu võitlesid sina.

Kirovi nimelise pioneerrühma laste allkirjad.

Teda ei saa hävitada, nagu ei saa hävitada tulevikku

Ma näen keskmisekasvulist, tugevat meest, kel lihtne, päikesest ja halvatest ilmadest pleekunud kummimantel seljas.

Ma kuulen tema kõnet, mis sarnaneb võimsale põhjamaa veekose mähinale, täis värsket, raugemata jõudu.

Kirov oli enamlane, suurte Lenini ja Stalini kaasvõitleja ja õpilane.

Ta võitles Nõukogude Ida kultuuri ja võimsuse eest Aserbaidshanis, ta viis karmi Leningradi enamliku kindluse ja kirglikkusega võidult võidule.

Ja linn täitus tema energiaga, tema mõttega ja mõirgas sadandete uute elektriturbiniidega, mürises kümnete uute metallipressimise tööpinkidega.

Näis, nagu jatkuks tema energiat selleks, et äratada tundra, sulatada polaarvöö igavese jäätuse.

Ja vaata, praegu ma tahan ära seletada mõtet, tahan aru saada neist kolmest sõnast. Nad langesid õlgadele kui tuhandepuudaline koorem.

Kirov on tapetud.

Kuid ma ei või, sest ma ei saa aru.

Mitte üksi sellepärast, et kurbus tumestab arusaamist, vaid ka sellepärast, et sõna „surm“ meie maal on teise tähenduse saanud.

Tema tapsid need, kes toovad inimsoole

faschistliku terrori ja inkvisitsiooni tule-riidad. Kui armetu, mõttetu ja alatu on nende tegu.

Teda ei saa hävitada, nagu ei saa hävitada tulevikku. Ta on meiega nagu enegi, nagu eile, nagu aastad tagasi. Ja miljonid sotsialismi eest võitlejad tõstavad laulus üles tema läbilastud määratu südame ning ühes temaga tungivad endiselt edasi, sedasama teed mööda, hiiglaste võidukat teed mööda, mis viib inimsoo tema viimasele otsustavale võitlusele.

Aleksei Tolstoi.

Helle Kochberg

Sammuvad reas

Sammuvad töölisel lõpmatus reas
leinalippude seas.

Paistavad punased lillede pärjad,
paljudel, paljudel silmad on märjad...

Seltsimees Kirov, kelle mõistus ja tahe
veel eile juhtis me tööliste peret,
nüüd elutult saalis on sääl,
kus alles hiljuti kõlas ta hää...

Proshektoritest valgustatud... jume lumivalge...
ja ikka rohkem raske kaotus kõigil selge...

Käed rusikas... vaenlastele põlgus, viha,
mis rinnus möllab, tõuseb üha.

Su elu riisusid nad, armsam seltsimees,
kuid raudsel rinnal seisame maailma ees.

Kes võib küll hävitada meid,
meid, keda juhivad Lenini partei?!

ILUKIRJANDUS

Ellen Sõnajalg

Kollane nõör

(Lõpp)

Linnast sõidab kolhoosi Bendelli naine Helmi. Jaamast koju tulles kohtub ta teel kolhoosi liiget Liisa Tomingat, kes talie kolhoosis juhtunud uudiseid edasi annab. Muuseas teatab ta Helmile, et ta mees „käib teistega“. Kodu leiab Helmi täieliku korralageduse eest. Tuba on täis igasugust koli: pliitil hobuserangid, naelad, toolil kasukanahad.

Helmi seisab kesk tuba, mõttes. Sumadani on ta nurka pannud, ise aga istuda ei julge — nii tolmused on toolid ja üldse kõik majariistad. Helmi ajus puurib küsimus, mis teha? Kas vahetada riideid,

pesta, puhastada kõik see rämps välja? ...Helmi astub voodi juurde, see on segamini. Linad määrinud. Helmi tõmbab padja nurkapidi lähemale. Välja kukub pika piidega kamm, otsadel nikerdatud roosid. Helmi jalgades tundub imelikku nõrkust. Ta haarab käteräti, pühib tooli puhaks ja istub. Nii jah! taob keegi nagu vasaraga ajus. Ole hea, Helmi! Korista kõik see rämps ära. Ela paar kuud, ja — jälle linna. Uuesti kordub kõik see... Ei, tä-

nan! Helmi on veel noor, Helmi tahab veel õppida.

Tuppa astub Paul rõõmus ja ärev, mütsi alt paistab sasis juuste salk, pruuni pint-saku hõlmad eest lahti.

— Tere, Helmi! Mulle õeldi, et oled kodus. Miks sa niikaua ei tulnud? Ootasid sind... Mis sul viga? — peatus ta kokkunult. Aeglaselt tõstab Helmi pilgu, milles mingisugune valus arusaamatu tusk.

— Ah ja... mul siin kõik korratu ja must, — naeratab Paul siis süüdlaselt. — Tead, poissmehe asi. Ma saadan sulle mõne eide appi ja ongi puhas. Kas jah?.. Kui kena ja priske sa välja näed! — Paul püüab haarata Helmit kaenla.

— Jäta, Paul! — karjatab Helmi, kätega tõrjudes. — Ma ei sõitnud siia õrnusi aval-dama. Usun, et ka sul minu äraolekul õrnustest puudus ei olnud. — Helmi võtab põrandale kukkunud kammi ja paneb lauale.

— Seal ta nüüd on! — saab Paul haava-tud. — Kas sulle juba mõni kirbu kõrva pistis? Kamm?... noh siin minu juures on tihti koosolekuid olnud, mõnel'kukkus ja kadus kes teab millal juba. Naised on ikka ainult naised. — Ärevuses käib Paul mõõda tuba, Helmi on keeranud selja ja vaatab aknast välja.

— Noh oletamegi — jätkab Paul, — oletame, et sai siin vast mõnega nalja tehtud, hullatud. Kuid kes on süüdi? Terve suvel ei näidanud sa nägugi. — Helmi keerab pikkamisi ringi. Ta nägu on rahulik.

— Pole vaja ärritada, Paul. Istu pa-rem ja kuula, mis ma ütlen, seda pole palju, ainult mõni minut. Ma ei hakka sinuga vaidlema. Sa leiaksid ikka põhjusi, millega oma elu ja ülespidamist minu ees õigustada. Oleme elanud 5 aastat, olen jõudnud sind küllalt selle ajaga tundma õppida. Kui ühes elu alustasime, olin ma vaevalt 17 aastat vana, mäletad? Nüüd ma küsin, mida oled selle aja jooksul kui minust vanem ja rohkem arenenud seltsimees selleks teinud, et ka mina kui vääriline ühiskonna inimene sinu kõrval tegutseda, sinust lugu pidada oleks võinud? Sina, — Helmi nagu sirgus pikemaks ja ta pilk sundis Pauli kohmetama, — sina sundisid mind ennast teenima ja vaevasid mind oma üleliigsete kallistustega, millede tagajärgi ma alati üksinda kannud olen. Sul pole kunagi meelde tulnud, et see oleks võinud teisiti olla. Kunagi ei küsinud sa minu mõtteid ja arvamisi meie elu kohta. Ise neid väljendada ka ei osanud. Nutsin ainult, — see sulle ei meeldinud.

Kõigest aru saama olen ma õppinud alles nüüd, linnas, õe juures, kus nägin, et võib paremini elada, paremini elu sisse seada. Ühesõnaga, mul ei meeldi meie elu sarnasena nagu ta on. Paul, ma ei jatka enam elu sinuga: Seda tulingi sulle ütleva. Korista ise oma räpane tuba ja ela kuidas meeldib.

Helmi haaras jälle sumadani kätte ja väljus. Koridoris vähese mõtlemise järele keeras ta trepist üles, koputas Leeni toa uksele, kuid keegi ei vastanud. Tõmbas ust, see oli lahti. Helmi läks tuppa, pani sumadani nurka, vabastas end palitust ja istus. Ta jääb siia. Küll Leeni tuleb varsti.

Helmi lahkumine mõjus Pauli peale põrutavalt. Ta ei suutnud mõista: oli see haavatud enesearmastus või midagi muud, mis teda piinas. Mis need naised üldse tahavad? Miks läks Helmi Leeni juurde? Kolhoosnikkude mitteheatahtlik suhtumine temasse piinas teda samuti. Märkused, jutud... Ta hakkas kõvasti tööle ja leidis alles nüüd, kui raiooni-tuli revisjoni komisjon, kui korratuks oli kolhoos jäänud. Arvepidamine segamini. Tarvilikud andmed ja dokumendid kadunud. Ta sai kõva noomituse. Nüüd kukkus tööle pihta andma, nii et higi voolas. Nande poole ta enam ei läinud, ehk see teda küll kutsus. Nande jättis lapsed mehele ja sõitis linna. Paul võitis ise uue karjalauda ehitamisest osa, palgid mürisestid ta käes ja rõõmuga tundis ta, kuidas töö tervendavalt tema haigetele närvidel mõjus ja kuidas lõdvenenud lihased jälle tugevnesid. Öhtul aga pillus aknast punasesse nurka, kui istus Helmi, noor nagu kooli-pilka, lehti lugedes ehk teistega naljatades. Ka Leeni oli siin. Nende juures istus alati Hein, ja see torkis teda imelikult. Kuidagi oli temas arvamine tekkinud, nagu meeldiks Helmi Heinale. Kuid milles on see Hein minust parem, targutas ta eneses.

Täna on puhkepäev. Kolhoosnikud võtavad kartuleid. Nende seas ka Helmi ja Leeni. Koju tulnud, leiab Leeni kirja, mis saatnud Alma Rostovist.

Leeni istub ja loeb kirja. Suures vaimustusehoos on selle Alma kirjutanud. Iga rida on paraad... triumf... „Sisse on seatud kunstlik niisutamine põldudel. Lehmi lüpstakse masinatega. Üks lüpsja võib lüpssta kuuskümmend lehma. Sigadel on söögi- ja magamiseruumid auklise põrandaga nagu sõela põhi, kust virtsavesi kohe ära jookseb. Sead on suured, puhtad, valged ja prisked nagu pagariemandad enne ilmasõda. Töötame ainult 8 tundi päevas, siis läheb teine vahetus tööle. Suvel töötame kolmes vahetuses. Töölit koju tulnud, sööme suures söögisaalis. On meil veel puhvetki. Kord nädalas käime saunas ehk vannis. Must pesu jääb sinna ja puhas tuuakse jälle pesumajast. Meil on oma kino, suur klubi, raamatukogu, raadio. Meie kommuunas elab 800 inimest.“ Ja lõpuks:

„Sõida siia, Leeni. Olen juba ette rõõmus su tulekust. Sõida, Leeni! Sõida meie elu vaatama.“

Tuppa tormasid üksteist tõugates Helmi ja Peeter.

— Kiri, kiri! Leenile kiri kommuunast? — tantsis Helmi ümber laua. — Kas lubad lugeda?

— Loe.

— Kõvasti? — Ja juba ta lugeski. Kui ta lõpetas, hüüdis Peeter:

— Vaat kus ikka kommuuna! No seda peaks tõesti oma silmaga nägema.

— Loomes endile ka sarnase, — sõnab Helmi.

— Siin ei lähe see veel nii ruttu, — arvas Leeni. — Aga mõndagi võime sellest, mis neil saavutatud, ka meie kolhoosis teostada, näiteks karjakasvatuse alal.

— Sõidad sa, Leeni? — küsib Helmi.

Leeni ja Peeter vaatavad äkki üksteisele otsa ja jumestuvad. Leeni pöörab naeratades pilgu aknale. Peeter tõuseb üles. Ta otsustab eneses Leeniga ühes kommuunat puhkuse ajal vaatama sõita.

— Noh, sa ei vastagi, — pärib ikka Helmi.

— Täna, ei, — vastab Leeni, pilku nagu küsides Peetri poole saates.

— Mõtled järele.

— Mõtlen järele.

*

Leeni askeldab oma väikeste mudilastega, kes puhtas avaras söögitoas laudade ümber istuvad, kõigil väiksed vahariidest põllekesed söögi ajaks ette seotud. Suud pudruga koos, kuid lõbusad ja punapõselised on need tillukesed inimesed!

Leeni vaatab lapsi paisuva rõõmuga. Suur armas perekond. Siin on Ants ja Elli, Vitja ja Shenja — õde ja vend. Kuidas nad üksteist hoiavad. Suuremad hoolitsevad väikeste eest otse liigutava õrnusega. Missuguse õnne ja rõõmuga võetakse iga uus väike inimene siia ühiskonda vastu. Nagu tänagi, kus Ella Kolgits oma kuuekuuse tütrekesse sõime tõi. Kõik jooksevad vaatama, nägudel rõõm ja põnev uudishimu.

— Tädi Leeni! näita mulle!

— Ja mulle!

— Ah, kui ilus titt! — hüüab Asta.

— Pisid, pisid sõrmed, — rõõmustab Lelja. Kõik tungivad ligemale. Ettevaatlikult puudutatakse tekikest. Imestatakse tanukest, varbaid, silmi. Kõik tahavad olla eriliselt head tema vastu.

On uus juurdetulnu suurem, siis kogutakse tema ümber ja kõneldakse temaga nii õrnalt ja viisakalt kui vähegi osatakse. Uus on siis mõni aeg tähelepanu keskpunktiks. Juhtub aga mõni lahkuma, siis on kurbtus mitu aega suur. Igatsetakse. Päritakse tädi Leenilt, kuidas ta uues kohas elab.

Vaat nendest kasvavad uued inimesed.

Aasta on möödunud. Palju uusi kollektiivmajapidamisi on juurde tekkinud, vanades elu tunavalt paranenud. Ka kolhoosis „Punane Loit“ teostub Stalina hüüdsõna: „kolhoosid enamlasteks, kolhoosnikud jõukateks.“ Kolhoosnikud ei nurise enam esimehe üle ega Helmi oma mehe üle ja noored muigavad heasüdamiselt, kui esimees, keda nad ise arstinud, nüüd neid hooletuses süüdistab ja pragab. Helmi on Pauliga leppinud. Nad elavad ühes ja ühetiselega nurisemiseks ei leia nad põhjust enam.

Pikkamisi sajab lumi külmanud maa pinnale. Ikka valgemaks muutuvad põllud, õue, kolhoosi katused. Paistavad veel tumedalt mõned kõrgemad künkad ja puuhunnikud. Siis on kõik valge. Hulub ja pragiseb kord kõrgemates kord madalamates toonides kolhoosi suur rehepeksumasin. Urisedes ja praksudes neelab ta suuri viljalahmakaid alla. Võidurõõmus hulub ta kui oma saagilt on terad välja pitsitanud ja need tasase sahinaga siis kottidesse kaovad. Õled ja aganad aga kihutab ta kaugele selja taha, kus kiired käed neid eemaldavad, et ette ei kasvaks kuhja. Viimane töö kolhoosis. — Ka minul on täna viimane päev sel hooajal kolhoosis, siis tuleb puhkeaeg ja reis Rostovi kommuunasse, — mõtleb Hein ja kihutab ikka suuremaid sületäisi masina mõirgavasse kurku. Peetri silmade ees hõljuvad laiad tuttavad lõunamaa stepid, kus tal ühes seltsimeestega tuli Deniikini bandedega võitlust pidada ja nende read jäädavalt purustada.

*

Kiires traavis sõidab hall hobune jaama ette.

— Seisa mustlane! Aidaa, Leeni, anna sumadan! — hüüab Hein saanist välja hüpatas. — Soo, anna käsi. Noh, Helmi, külmetasid saani külge kinni või? — Paul seob hobuse lasipuu külge ja kõik neli lähevad jaama poole.

— Noh, mis teile veel öelda? — tuletab Paul meelde. — Muidugi terviseid kömmunaaridele ja...

— Ja kirjutage kõik tähtsamad asjad üles, mis meil siin kasulikud võivad olla, — palub Helmi tuliselt.

— Muidugi! Iseenesest mõista, — kinnitavad Peeter ja Leeni.

Rong sõidab ette. Energiline käepigistus. Algab sõit.

Öö... Rongis on vaikne. Kuuldub ainult magajate ja tukkujate norisemist. Peeter ja Leeni seisavad akna all. Leeni toetab pea Peetri õlale ja vaatab rongi saatvat pikka sädemete linti. Hea on nii seista ja kuulata vedurist tungiva auru pahvimist nagu mõne hiiglakassi vihast turtsumist.

Peeter ja Leeni pole kunagi kõnelenud endi vahekorrast, kuid nad tunnevad mõlemad selle soojust ja teavad, et nad mitte viimast korda seltsis ei sõida. Varsti sõidavad nad seltsis tagasi, et saadud ko-

gemusi enam arenenud kommuunast ära kasutada oma kolhoosis, kus ootavad neid seltsilised ja seltsimehed. Leeni tunneb, et neid seob Peetriga suur ühine töö ja see ongi, mis neid üksteisele nii lähedaks ja kalliks teeb.

Toimetuse märkus. „Kollane nõör“ on ruumi puudusel lühendatult toodud ja arutuse korras trükitud. Teem on väga aktuaalne. Eluolus on meil tihti maksmas veel vana korra jäänuseid. Eriti tunnevad seda oma õlgadel just naisseltsilised ja sellepärast palume neid sõna võtta ja oma arvamisi avaldada jutus puudutatud küsimuste kohta meie ajakirja veergudel.

Naisterahvas Nõukogude riigikaitset kõvendamas

Proletariaadi diktatuur andis naisterahvale vabaduse, avas seega ukсед ja võimalused temal osa võtta kõigis riigi poliitilistes kui ka majanduslikes ettevõtetes. Arusaadav, et naisterahvas ei jäta oma õigusi kasutamata. Näeme neid juhtivatel kohtadel tööstuses, õppeasutustes, laevadel, lennukitel ja ka Punaväes. Elu on näidanud, et naisterahvas on suuteline igal alal oma töö eest vastutama.

Tahtsin paar sõna ütelda naisterahva tööst ja selle tähtsusest nõukogudes olevates sõjaväe seksioonides. See töö on puhtorganisatsiooniline töö. Neli aastat tagasi, kui seda tööd algasin, olin nagu võõras ja vilumatu, aga juba paari kuuga oli selge pilt silma ees, mis teha ja kust peale alata. Suurt rõhku tuleb seal panna sideme loomisele punaväe ja töötavate hulkade vahel. Tuleb luua sidemeid hooldamise kaudu.

Tööstused ja ettevõtted võtavad teatud punaväeosad oma hooldamise alla. Punaväeosad omalt poolt kinnitavad seda sidet sellega, et organiseerivad kohtadel sõjaväeringid, kus õpetavad sõjategevust ja tehnikat, kuna asutus jälle teistviisi punaväge toetab. Korraldatakse ekskursionid punaväe osaga ettevõtetesse ja töolistega punaväe elamutesse, talvel ja suvel punaväe laagritesse. Need ekskursionid on väga tähtsad, sest nad näitavad meie punaväelaste elu ja olu, et punaväelane ei ole mitte see endine „täi-

Ella Karu-Pöögelmann

tanud soldat“, vaid kultuurne inimene, kes elab kultuuriselt.

Peale põhiõppuse sõjaväes käivad paljud punaväelased õhtutel veel mitmesugustel erikursustel õppimas, mis võimaldavad neile peale teenistuseaja lõppu

Sõjaväe keemia akadeemia naisõpilased

spetsialistidena sotsialismi ehitustööst osa võtta. Punaväelane kannab kultuuri ka maale, kõige kaugematesse maanurkadesse ja vähemusrahvuste keskele, kus silamaani rahvas veel vähem arenenud.

Teisest küljest näevad punaväelased edusamme meie tööstuses, mis saavutatud sotsialismi ülesehitamisel.

Väga palju tuli meil (minul ja ka teistel sõjaväe sektsiooni liikmetel) tegemist teha punaväkke võetute perekondade eest hoolitsemises. Iseäranis palju sekeldusi oli korterite otsimise alal. Leningradis on see praegu üldse väga terav küsimus, kuid veel pahem on see, et paljud, kellel ruumi veel küllalt käes, sellest aru ei taha saada, et meie kõikide kohus on punaväelaste perekondade eest hoolitseda. Mõnikord tuli kaunis valjusid abinõusid selleks tarvitusele võtta, et mõnda perekonda kuhugile pinnale mahutada. Samane lugu oli iseäranis terav demobilisatsiooni ajal. Kuid valvel olles suutsime rahuldada soovijaid.

Väga lähedane ja lahutamatu Punaväele on Punaseristi organisatsioon. Selles töötasin ja organiseerisin tööstuskohtades rakukesi, millest mitte ainult naisterahvad, vaid ka meesterahvad agaralt osa võtsid.

Peale selle on Autodor ja OSO igapäevased liitlased meie Punaväele. Siin õpivad meie noorsoo kõrval ka hallpead, nii mees kui naisterahvad. Ka siin tuli nii sagedasti anda juhtnõore ja organiseerida rakukesi. Kogu neljaaastase töö ajal ei olnud ühtegi juhust, kus ei oleks minu tööil jaatavat tagajärge olnud.

Seda kõike on tarvis selleks, et meie Punavägi ja töötavad hulgad oleksid üks pere. Ja on see side saavutatud, siis ei ole meil hirmus ega kohutav kapitalistide kallaletung. Sest tugev on sõjavägi siis, kui seljatagune on tugev. Punavägi kui ka kogu töötavad hulgad kaitsevad ühiselt oma ja kogu ilma töötavate hulkade isamaad. Seda nõuavad meilt kogu ilma töötavad hulgad.

Et see liit meil Punaväe ja töötavate hulkade vahel tõesti tugev on, seda näitas meile juhtumine Kauges Idas, kus meie Punavägi kui müür kõikumatult omal kohal seisis.

Soovin jõudu naiseltsilistele uutes nõukogudes samuti püsimatult ja kindlalt töötamiseks ja sideme kindlustamiseks meie vahva Punaväe ja töötavate hulkade vahel.

Ella Karu-Pöögelmann.

KARJAKASVATUSEST

„Tarvis on hulgaline töö karjakasvatuse alal niisugusele järjele seada, et igal kolhoosnikul, igal üksikmajapidajal teada oleks, et vasikat ära tappa — see tähendab riigi ees kuritegu korda saata.“

„Meie peame kõik mees- ja naiskolhoosnikkude ja noorsoo hulgad kuni kooliõpilaste ja pioneerideni noorkarja alalhoidmise ja ühes seega ka karja suurendamise eest võitlusele tõmbama.“

KIROV

Kuidas vasikaid haiguste eest hoida

Iga looma pidamiseks on vaja häid tingimusi, head talitust ja õiget toitmist. Läbitõmbav tuul, umbne õhk, niiskus, külm, pimedus, mustad ruumid, mittekorralik toitmine ehk toitmise hallitanud ja rikki läinud toiduga — see kõik on kahjulik looma tervisele. Noor, väike ehk allesündinud vasikas võib isegi väiksema korratuse juures nii ülevalpidamises kui ka talituses ja toitmises kergesti haigeks jääda ja isegi hävineda.

Kui vasikas on alles emalühis, siis saab ta üleval peetud ema vere toiduainete arvel. Sel ajal mõjuvad vasikale igasugused väärnähtused lüpsma tulnud lehma ülevalpidamises ja toitmises. Näiteks kui tiinet lehma toita külmanud, hallitanud ja üldse pahaks läinud toiduga, siis hävineb vasikas ja lehm viskab vasika ära. Lehm võib vasika ära visata ka kukkumistest karjamaal, ehk tõugetest kitsas ruumis. Kui vasikas emalühis ilmale ilmub, siis satub ta kohe teistesse elutingimustesse. Nüüd ta peab ise võitlema oma edaspidise olemasolu eest. — Esimene hingetõmme ja kopsude täitmine õhuga — see on esimene samm iseseisvale elule. Kui selle esimese hingetõmbega vasikas hingab õrnasse ja tähtsasse organisse — kopsu — niisket, tolmut, külma õhku, siis sellega kohe rikneb kopsude õige töö. Kui aga üks organitest ei tööta õieti, siis mõjub see kogu looma organismile.

Esimese lakkumisekatse juures, esimese toidu suhu võtmise juures astuvad elusse teised tähtsad organid — seedimise organid (suu, magu, soolikad). Kui nendesse esimestel tundidel satub mittevastav, jääme, must ehk haiguseidudega toit või kõrvalised asjad, nagu aluspõhk, siis sellega juba algusest rikneb seedimise õige tegevus. Seedimise organite haiguse ajal tungib eine haigus kergemini kehasse kui muidu.

Suurem osa vasikate haigustest tekivad mao ja soolikate haiguse tagajärjel.

Nabavarre katkenemise momendil avaneb tekkinud haava kaudu haiguseidudele tee organismi. Kui vasikas sünnib mustas ruumis, satub nabavarre haavale mustus ja hulk igasuguseid pisilasi, keda alati on mustuses. Need tungivad vasika kehasse ja kutsuvad esile haigusi.

Sellest me näeme, misugune tõsine tähtsus on vasikal tema tervise suhtes sündimise ja esimeste elupäevade tingimustel. Vaja on pöörata erilist tähelepanu piinliku puhtuse hoidmisele vasika sündimise ja edaspidise ülevalpidamise juures. Mitte vähem tähtsus pole ka lüpsma tulnud lehma eest hoolitsemisel, tema puhtusel ja vastaval toitmisel. Toiduained saavad osalt ümber töötatud piimaks, kui aga toiduks on kahjulikud ollused, võivad nad samuti ka piima sattuda. Sarnane piim on muidugi kahjulik vastsündinule ja võib esile kutsuda tema organismi nõrgenemist, haigeksjäämist ja tihti surma.

Vasikate toitmine haige udaratega lehmade piimaga on ka tihti vasikate haiguse ja surma põhjuseks.

Vasikad põevad nakkavaid ja mittennakkavaid haigusi. Alguses seletame mittennakkavaid haigusi, s. o. haigusi, mis ei kandu ühelt vasikalt edasi teisele.

Terav mao ja soolikate katarr (mittennakkav kõhutõbi)

Vasikate tähtsam mittennakkav haigus — mao ja soolikate haigus väljendub kõhu lahtiolekus. Selle kõhu lahtioleku tagajärjel sureb suur protsent vasikaid. Tihti sarnased kõhuhaigused viivad nakkavatele haigustele.

Vastsündinul on magu ja soolikad väga õrnad ja tundelikud pahade mõjude vastu.

Peale selle vastsündinud vasikal läheb toit otse neljandasse makku — libemakku. Esimesed mao osad — vats, tanumagu ja kordmaga, milledes täiskasvanud loomadel sünnib toidu eelvalmistus, vasikal veel ei tööta. Nende seedimiste iseäralduste tagajärjel vastsündinud vasikate magu ja soolikad haigestuvad väiksemategi põhjuste juures. Lüpsma tulnud lehmade toitmisel hapude vesiste toitudega tekib vasikatel kõhu lahtiolek. Sarnaste lehmade toitmine rikki-läinud, mädanenud, külmanud ja hallitunud toitudega on tihti vasikate mao ja soolikate haiguse põhjuseks. Vasikate kõhu lahtiolek tuleb ka veel sellest, kui neid toidetakse sarnaste lehmade piimaga, kel-let udar ehk emakoda on haiged.

Vasikatel tekib tihti kõhuhaiigus külma ehk palava piimaga toitmisest: vastsündinud vasikatel värskepiima ajajärgul tekitab keedetud piim ka kõhuhaiigust. Meie majapidamistes tekivad vasikate kõhuhai-gused iseäranis tihti musta piimaga toitmi-sest, lüpsma tulnud lehma udaraga korratust ümberkäimisest. Kui udar on must ja sõnni-kuga koos, siis lehmalt puhast piima ei saa. Ka halvasti pestud lüpsikutes mustub piim, sarnane mustunud piim kutsub esile vasika haigusi, kui vastsündinud vasikale antakse ammullüpsja lehma piima, siis võib see ka vasika kõhu kinnioleku esile kut-suda.

Isegi hea piim, kui seda harva anda, võib esile kutsuda vasika kõhuhaiigust (kõhu lahtiolek). Näiteks, kui vasikat joota ainult kaks korda päevas, siis ta joob kor-raga suure hulga piima, mida ei suuda magu ära seedida, ja ta kõht jääb haigeks.

Külm ja niiskus vasikate ruumis, vast-sündinute vasikate külmetamine karjamaal niiske, paha ilmaga, võivad samuti esile kutsuda mittenakkava kõhutõve.

Iseäranis tihti tekib vasikate kõhutõbi mustades vasikate ruumides, kus vasikad võtavad suhu ja lakuvad musta aluspõhku, musti seinu, imevad teineteisel kõrvu ja naba. Esimeseks haiguse tunnuseks vasi-katel on piimast äraütlemine, ehk tihemini, söögisu vähenemine. Sarnastel vasikatel tuleb peagi kõhutõbi nähtavale. Väljaheited eralduvad ikka vedelamad, muutuvad vee sarnaseks ja lõpuks purskab joana, mää-rib saba ja päraku ümbruse. Väljaheide on harilikult kollakas-halli värvi ja haisev. Vasikatel kõht on vähe ülespuhutud, ehk, vastupidi, sissetõmbunud. Kui lähendada

kõrv vasika kõhule, siis võib kuulda kõva korisemist, aga kui käega nõrgalt kõhule vajutada, siis vasikas, tundes teravat valu, hakkab vinskema. Haigus kestab harilikult 3—5 päeva ja tihti lõpeb surmaga. Pike-mal haigestumisel on vasikad palju pikali, ütlevad täiesti ära piimast ja jäävad väga lahjaks.

Lõpnud vasikate lahtilõikamisel leitakse libemaos tihti suuri seedimata kokkutõm-bunud piimatükke, õlgi ja terveid karva-kerasid. Mao ja soolikate sisemine ila-nahk on natukene punakas. Teiste sise-miste organite muutmist harilikult ei ole.

Mittenakkav kõhutõbi, ehk teadusli-kult nimetades, mao ja soolikate terav katarr on kergesti segatav vasikate nak-kava haigusega, mille juures on kõhu lah-tiolek. Haiigust täpselt tunda võib ainult loomaarst. Ta saadab lõpnud vasikalt materjali laboratooriumi uurimisele.

Et haigusele tõkkeid teha, vaja kind-laks määrata ja kõrvaldada tema põhju-sed. Haigeid peab ravitsema veterinaar-tööliste näpunäidete järele.

Et mittenakkavat kõhutõbe on raske ära tunda nakkavast haigusest, on vaja haige vasikas viibimata teistest eraldada.

Esimene abi vasikate kõhutõve juures

Vasikate kõhutõve tekkimisel on vaja üks söögikord vahele jätta ja selle järele antava piima hulka kaks korda vähendada, lisada piimale keedetud vett hulga nor-mini (mahu järele). Kui kõhutõbi ei möödu, siis antakse vasikatele sisikonna puhastuseks 30—40 gr. kastoorõli, selle järele linaseemne keeduvett. Peale sisi-konna puhastust tarvitatakse mitmesugu-seid kõhtu kinnipanevaid aineid, nagu lämmastikhapu bismuti ehk tannelbini 0,5 gr.

Haiseva kõhutõve juures pärast sisi-konna puhastust antakse vasikatele mitme-suguseid mädanikuvastaseid rohtusid vete-rinaartöölise näpunäitel.

Valude vähendamiseks antakse juua ehk pritsitakse klisma kaudu kummeli kee-duvett sisse.

Kõhu lahtiolekut parandab hästi piim-hape — pool teelusikat täis piimaportsjoni peale (s. o. 1—2 liitri peale).

P. T.

ARSTI VESTLUSED**Gripp (influenta)***Professor M. Tuschinski***Mis on gripp?**

Gripp on haigus, mis väga kergesti üle antakse haigelt inimeselt tervele.

Harilikult jäävad grippi mitmed inimesed ühel ajal, kusjuures pahatihti see haigus ilmub äkki: tundub üldist nõrkust, tõuseb temperatuur, käivad külmavärinad. Tihti on ühes sellega nohu ja köha.

Mõnikord möödub haigus kergesti — mõne päeva jooksul, kuid vahel on ta väga raske — ilmuvad teised haigused ja võib isegi surmaga lõppeda. Gripp on nakkav haigus, temasse haigestuvad ühel ja samal ajal mitmed. Mõned nimetavad seda haigust gripiks, mõned influentsaks. Need nimetused tähendavad ühte haigust.

Miks on gripp kardetav?

Meie ei tunne gripahaiguse tekitajat, kuid teame, et terve inimene haigestub haigelt. Haige köhib, aevastab. Köhimisel ja aevastamisel purskab haige pritsmeid laiali. Neis piiskades ongi gripi nakkus. Mida rohkem haige köhib ja aevastab, seda kardetavam on tervel inimesel seal ruumis olla.

Gripp, ka kõige kergemas vormis, nõrgestab haiget. Sarnane haige, ehk gripist tervenunud inimene võib kergesti teistesse haigestesse nagu kopsupõletikku jääda. Meie teame, et ka kerge gripp, nõrgestades haiget, loob soodsad tingimused krooniliste haiguste teravnemiseks. Näiteks kui inimene põeb neerude haigust, ta arstib ja paranemine edeneb hästi, kuid jääb grippi, — kohe läheb neerude haigus teravamaks ja arstimisel ei ole tagajärgi. Ehk kui tiisikust põdev inimene jääb grippi, nõrgeneb haige jõud ja tiisikus võtab raskema kuju.

Muidugi on sellest seadusest erandjuhtumeid, kuid suuremalt osalt on see nii, ja sellepärast õpime selle haiguse vastu võitlema.

Kuidas nakkab gripp ja missugused on gripi tundemärgid

Gripahaige inimene läheb korterisse, kus on kõik terved. Teretades annab ta kõigile kätt, mõnda isegi suudleb: Enne seda

ta aga köhis ja nuuskas nina, mille juures pritsmed gripi nakkusega langesid kätele. Nende kätega andis ta gripi haiguse tervete inimeste kätele ja suudlusega andis ta gripi teiste huultele. Need inimesed ei haigestu kohe, vaid umbes kahekümne tunni pärast, mõnikord isegi mõne päeva pärast. Haigus möödub esiteks varjatult. Alles mõne aja pärast ilmuvad haiguse tundemärgid — külmavärinad ja kondivalu. Haigele näib, et seisid lahtise akna või ukse juures. Kuid lahtise akna või tuule tõmbes on ta mitu korda seisnud, haige pole jäänud. Ka sel juhtumisel pole ta haige „külmamise“ pärast, vaid ta sai selle haiguse eilase tuttava käest, kes köhis ja aevastas ning suudlusega ja käeandmisega haiguse tõi.

Põhjas, polaar-ekspeditsioonide ajal reisijad tihti külmetavad, kuid grippi ei ole jäänud, sellepärast et grippi võib jääda ainult gripis inimestega läbi käies. Nagu öeldud, algab gripp külmavärinatega, temperatuuri tõusuga ja üldise nõrkuse tundega. Tihti selle juurde ilmuvad veel kuiv köha ja nohu, peavalu, nimelt valutab otsaesine. Valutavad jalad ja käed. Lõpuks tuleb heita voodisse. Temperatuur tõuseb kuni 39°—40°.

Järgmisel päeval tunneb haige end veel halvemalt. Möödub päeva kaks-kolm. Haige tunneb natukene kergendust. Päeva neljakuue pärast on temperatuur normaalne. Haige paraneb, kuid on veel nõrk, köhib ja ka nohu ei ole möödas.

Nii möödub harilikult gripp. Tihti aga nõrgenenud organismis võivad areneda teised haigused — gripi tagajärjed. Kõige kardetavam on — kopsupõletik.

Gripi tagajärjed

Kopsupõletik oli gripi ajal väga raske 1919. a. „Ispanka“ haiguse suur suremise protsent oli tingitud nimelt sellest gripi tagajärjest. Hariliku gripi ajal tekib kopsupõletik harvemini ja möödub kergemini. Haige on gripist paranenud, temperatuur langenud. Möödub mõni päev. Temperatuur tõuseb uuesti isegi 39—40°. Neljan-

dal ehk viiendal päeval langeb temperatuur jälle. Mõõdub ööpäev: uus temperatuuri tõus. Arst otsib põhjusi. Harilikult haige ise ütleb, et tal on valu rinnus, ühes ehk teises küljes, kõha on suurenenud, raske hingata, kõhides ilmub röga, milles näha natuke verd. Algas kopsupõletik, mis nimetatakse gripi kopsupõletikuks. See kopsupõletik on raskemas kujus ja kestmam. Sellest kopsupõletikust paranenud inimene kaotab kauaks ajaks töövõime.

Peale hariliku kopsupõletiku kopsud paranevad täiesti, kuid gripilise kopsupõletiku tagajärjel ei parane kopsud täiesti. Juhtub nii, et mõõdub gripp ja kopsupõletik, kuid temperatuur tõuseb igal õhtul ja vahest on külmavärinad. Aja jookkul jääb haige kõhnaks. Ta ei parane. Sarnastel juhtumistel võib karta — kas gripp ei toonud kopsutiisikust. Sarnast haiget peab arst järel vaatama.

Gripi arstimine

Selleks, et õieti haiget arstida, on tarvis teha diagnoos, s. t. õieti haigus ära määrata. Gripp on alguses mitme teise haigusega sarnane ja sellepärast on tarvis arsti poole pöörata haiguse kindlaksmääramiseks ja arstimiseks.

Kuidas arstida gripihaigust?

Nagu juba teada, meie ei tea veel grippi tekitajaid põhjusi. Sellepärast pole veel leitud ka arstiabi, mis otsekohe gripi vastu oleks. Arstid võivad ainult kergendada haigust.

Haige kurdab üldise nõrkuse üle, tal on külmavärinad, tahab voodisse heita.

Arst paneb kõige esiteks haige voodisse. Haigel on palavik, pea valutab. Haige tunneb endal kergema olevat, kui higistama hakkab. Juba endistel aegadel arstiti grippi higistamisega.

Haige mässitakse riietesse ja antakse talle kuuma jooki. Hästi mõjub kuum tee, veel parem sidruniga, vaarmarja või pärnaõie tee. Haige hakkab higistama; peavalu jääb ära, haige uinub. Hommikul on haigel palju kergem. Meie arstirohud saltsiiliumi, natrium, asperin, hinin aitavad kui higistamise rohud. Nende rohude mõjul jääb haige tihti nõrgaks selle tõttu, et temperatuur langeb järsku. Juhtub ka nii, et temperatuur nende rohtude abil langeb, kuid pärast ühes külmavärinatega tõuseb jällegi. Tähendab, gripihaigusi arstitakse puhkusega, soojade

jookidega ja kergeste higistamise rohtudega.

Raske, kauakestev gripp, kopsupõletik ja teised haiguse tagajärjed nõuavad arsti iseäralist tühelpanu ja arstimist.

Sanitaarmiinimum

Tarvis on neid ruume, kus töötatakse ja elatakse, hästi tuulutada.

Üks kolmandik oma elust, kolmandik igas ööpäevas saadab inimene voodis mõõda ja sellepärast peab voodi olema akna juures, et sinna vabalt tungiks värske õhk lahtisest aknast. Harilikult on aga vastupidi: voodi on kõiga pimedamas nurgas, kuhu päikese kiired kunagi ei tungi. Tarvis hästi tuulutada ruumisid, kus inimesi palju on, näiteks: klubisid, söögimaju, klasse, kinosid ja teatreid.

Niisamuti peab ruum, kus inimesed asuvad, puhas olema.

Gripi antakse üle ühelt inimeselt teisele suukaudu. Sellepärast peab puhtuse järele vaatama ühiskondlikkudes söögimajades. Kõik sööginõud, iseäranis lusikad ja klaasid, peab pesema keeva veega. Iga kodaniku kohus on täita seda sanitaarmiinimumi nõudmist. Keeva veega hästi puhtaks pestud sööginõud vähendavad gripi nakkuse arvu.

Kehakultuuri tähtsus võitluses gripi vastu

Organismi on tarvis karastada. Iseäranis käib see noorte kohta.

Sport, kehakultuur, iseäranis kehakultuur puhtas, värskes õhus karastab organismi. Sportlane ei karda tuuletõmbust, sest ta on harjunud värske õhuga.

Talvel suuskadel, uiskudel, suvel paadiga sõites ja ujudes puhastab ta kopsu, karastab värskes tuules keha. — See on parem kinnitus gripi ja selle tagajärgede vastu. Peale rasket gripihaigust, iseäranis peale kopsupõletikku on tarvis keha karastada. Peale kopsupõletikku harilikult antakse puhkust. Puhkusel olles sanatooriumis ehk külas on tarvis rohkem viibida värskes õhus ja päikese käes ja arsti juhatusel kehakultuuri ja sporti teha.

Võitlus gripi vastu N. Liidus

Nõukogude organisatsioonide statistika järele on gripi haiguse pärast kõige rohkem tõõlt ärajäämist.

Kogu haigeeksjäämistest on gripi haigust 50% Leningradi linnas ja oblastis

1932. a. oli 3700 000 tööpäeva kaotatud gripi pärast. Täiesti on arusaadav, missuguse suure kahju saab meie tööstus, kui palju tööstussaadusi jääb valmis tegemata tööstusplaani täitmisel gripi pärast.

Gripi arstimist kloorgaasiga uuritakse meil põhjalikult ja saadud tagajärjed räägivad gripi vastu võitlemise uue abinõu kasuks. Sellepärast mitmes suures valmistuses (näituseks Leningradis) on seatud sisse kloorikambriid. Statistika näitab, et nendes ettevõtetes gripp on tuntavalt vähenenud.

Tulevikus kavatakse laiendada kloorikambrite võrku ettevõtetes. Keha karastus, millel on nii suur tähtsus gripi vastu võitlemises, on N. Liidus hästi organiseeritud, ainult mõnes üksikus ettevõttes ei ole veel kehakultuuri ja spordi organisatsioon. Kõik noorsugu on koondatud kehakultuuri ringidesse, mis töötavad arsti järeelvaatusel.

Igaaastased puhkused töölistele on suureks organismi kindlustuseks, suurem jagu töölisi võivad selle aja mööda saata sana-

tooriumides ja puhkemajades, kasutades päikesevanne, ujumist jne.

N. Liidus on laialt läbi viidud sanitaarharidus.

Kõik need andmed räägivad selle eest, et meie võime heade tagajärgedega võidelda gripi vastu, ja need tagajärjed oleavad meie eneste energiast ja püsivusest.

Harjuta ennast õieti nina läbi hingama — see kaitseb gripi nakkusest.

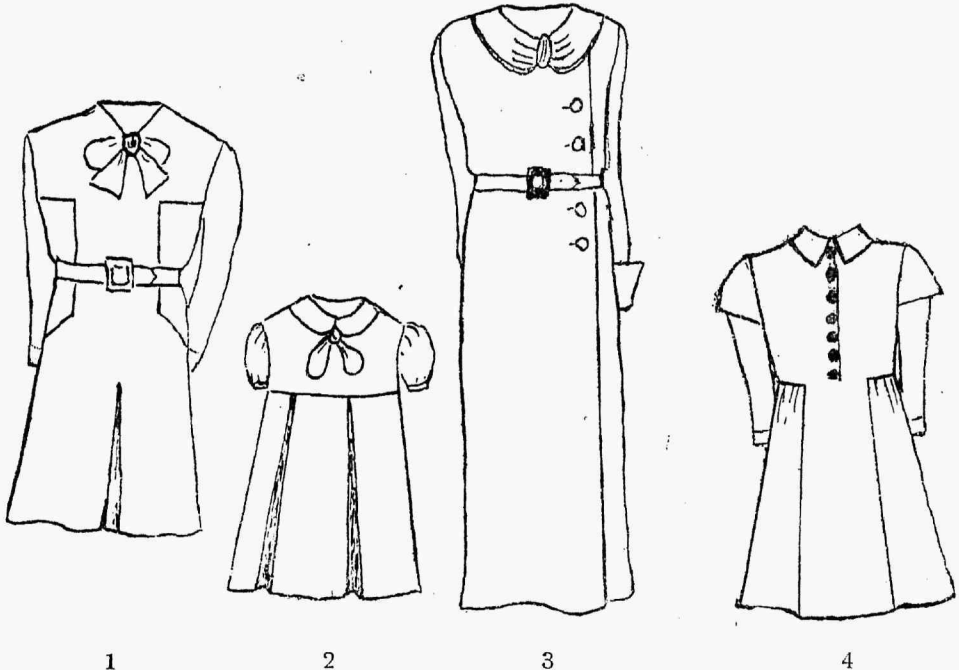
Hoia äkilisest keha jahtumisest — ära mine pealmiste riideteta soojast ruumist külma kätte.

Pea keha, pesu, riided ja eluruumid puhtad, iseäranis hoolikalt pese käsi uulitsalt tulles.

Kõhides ja aevastades hoia rätt nina ees — ilatilkades ja nina eristustes võib gripi nakkus olla.

Grippi võib haigestuda ainult gripihai- gelt inimeselt — hoidu haigetega kokku puutumast.

Üldise nõrkuse, kondivalu, peavalu, kõha ja nohu ajal, iseäranis aga kõrge tempera- tuuri juures — pööra viibimata arsti poole.

Moed:

1, 2, 4. Väikeste tütarlaste kleidid. 3. Kooliplika kleit.

Vastutav toimetaja: S. Allermann.

Tehniline toimetaja: R. Springer.

Väljaanne № 80. Ladumisele antud 26. XII. 1934. Trükkimiseks alla kirjutatud 16. I. 1935. Paber 72 × 110. Trükipoognaid 1. 1. poognas trükit. 85.680. Üldse trükit. 85.680. Lengorlit 2411. Tiraash 950. Töö № 6552. „Külvaja“ trükkikoda, Leningrad, Dsershinski uul. № 49.

„РАБОТНИЦА И КОЛХОЗНИЦА“ № 12 (67)

Ежемесячный журнал на эстонском языке.

100.385

Издательское Товарищество Иностранных Рабочих в СССР, Ленинград, Апраксин переулок № 2.
Välismaatöölise Kirjastusühisus NSV Liidus, Leningrad, Apraksini põikuliits № 2.

Hind 30 kop.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR